

A korona, ami korlátozza az igazságszolgáltatást

AVAGY MIT IS JELENT AZ ÍTÉLKEZÉSI SZÜNET?

A Kínai Népköztársaság területéről 2020. elején kezdett el terjedni a COVID-19, amelyet köznapin néven koronavírusnak ismer a világ. 2020 márciusára a vírus olyan mértékben elterjedt a világban, hogy a World Health Organization (WHO) világjárványnak minősítette. Európában először Olaszország területén jelentkezett a betegség, és egyelőre úgy tűnik, hogy nem tudják kontrollálni a vírus terjedését. Az európai megjelenést követően elkerülhetetlen volt, hogy Magyarország területén is terjedni kezdjen. Az első magyar koronavírusos megbetegedést 2020. március 4. napján jelentette be Magyarország miniszterelnöke, amikor egyből két, Magyarországon tartózkodó, iráni állampolgárnál is pozitív víruseredményt állapítottak meg. Ezt követően a megbetegedések növekedésével fokozatosan egészségügyi intézkedéseket, majd 2020. március 11. napján veszélyhelyzetet hirdetett ki.

A veszélyhelyzet kihirdetése

Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) több lehetőséget biztosít arra, hogy különleges jogrend kerüljön kialakítására. Ennek egyike a Kormány által 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet kihirdetett veszélyhelyzet.

Az Alaptörvény 53. cikke szerint „A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.”

A Kormány a kihirdetését követően számtalan rendkívüli intézkedést vezetett be annak érdekében, hogy a világjárvány hatását csökkentse. Ennek keretében egyes országok állampolgárainak a belépését megtiltották, az egyetemeket és az iskolákat bezárták. Bevezetésre került a digitális oktatás, amelynek keretében folytatják a tanítást. Az igazságszolgáltatás tekintetében azonban a leglényegesebb változást az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről 45/2020. (III.14.) Korm. rendelet. (a továbbiakban: Korm. rendelet) hozta meg. **Ezen jogszabály alapján rendkívüli ítélkezési szünetet vezettek be.**

Az ítélkezési szünet előzménye

Az ítélkezési szünet nem új intézmény a polgári peres eljárások tekintetében. Már a Polgári Perrendtartásról szóló 1953. évi III. törvény (a továbbiakban: Régi Pp.) ismerte az intézményt, akkor még törvénykezési szünet néven.

A Régi Pp. 104/A. § (1) bekezdése szerint „A napokban megállapított határidőbe nem számít bele minden évnek a július 15-től augusztus 20-ig terjedő időszaka (törvénykezési szünet). Ha a hónapokban vagy éveken megállapított határidő a törvénykezési szünet ideje alatt járna le, a határidő a következő hónap azon napján jár le, amely számánál fogva a határidő kezdőnapjának megfelel, ha ez a nap is a törvénykezési szünet idejére esik, a határidő a törvénykezési szünetet követő első napon jár le. A 103. § (4) és (5) bekezdésének rendelkezéseit ezekben

az esetekben is megfelelően alkalmazni kell.”

A Régi Pp. fenti rendelkezése alapján a törvénykezési szünet időszakában a polgári peres eljárás során felmerült eljárási határidők nem járnak le, azokat annak leteltét követően is teljesíteni lehetett. A szünet oka, hogy ezen időszakban az állampolgárok jelentős része jól megérdemelt nyaralásukat töltik, így nagy mértékben megnehezül az eljárási cselekmények lefolytatása. Ennek megfelelően célszerűnek találták a bíróságok működését is megszakítani.

Meg kell azonban jegyezni, hogy a törvénykezési szünet intézménye alól egyes eljárásokat kivett a jogalkotó. A kivett eljárásokban a nevezett jogintézmény rendelkezései nem alkalmazhatóak, így azok tovább folynak.

A törvénykezési szünet nem befolyásolja a határidőket:

- a polgári nem peres eljárásokban,
- azokban az ügyekben, amelyekben a Régi Pp. soronkívüliséget állapít meg
- ahol a felek közösen kérték a törvénykezési szünet alkalmazásának kizárását, valamint
- ahol törvény kizárja.

Az ítélkezési szünet fogalma

A törvénykezési szünetet 2016. december 2. napján kihirdetett a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Új Pp.) vezette be

a magyar jogrendszerbe. A régi Pp.-ben meghatározott szünet időtartalma kiegészült a téli „leállás” időszakával, valamint kifejezetten megtiltotta, hogy a tárgyalást nem lehet kitűzni a nevezett időszakban.

Az Új Pp. 148. § (1) bekezdése alapján ugyanis „Az órákban, napokban és munkanapokban megállapított határidőbe nem számít bele minden évnek a július 15-től augusztus 20-ig, valamint december 24-től január 1-ig terjedő időszaka (a továbbiakban: ítélkezési szünet). Az ítélkezési szünet időszakára tárgyalást kitűzni nem lehet.”

Az Új Pp. hatálybalépése mellett is fennmaradtak azok a kivételek, amelyek az ítélkezési szünetre vonatkozó fenti rendelkezés figyelembevételét kizárják.

Az Új Pp. 148. § (3) bekezdése szerint „Az (1) és (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, ha

- a) törvény valamely eljárásra vagy valamely percselekményre soron kívül törvénnyel előírt eljárást ír elő,
- b) a felek ezt közösen kérték, vagy
- c) törvény azt kizárja.”

Az építőiparban tipikusan ilyen polgári peres eljárásnak kell tekinteni a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv véleményére alapított pereket.

A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv véleményére alapított perek vonatkozásban ugyanis az Új Pp-t kiegészítő különös jogszabály az építmények tervezésével és kivitelezésével kapcsolatos

A köznyelvben koronavírusként ismert járvány jelentős mértékben megfogja hosszabbítani a polgári peres eljárás igényérvényesítését.

egyes viták rendezésében közreműködő szervezetről, és egyes törvényeknek az építésügyi láncartozások megakadályozásával, valamint a késedelmes fizetésekkel összefüggő módosításáról szóló 2013. évi XXXIV. törvény 8/G. § (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„A bíróság a perben soron kívül jár el.”

Az ítélezési szünetre vonatkozó rendelkezés, így ezen eljárás tekintetében nem alkalmazható.

Megjegyezni kívánjuk, hogy számtalan polgári peres eljárás vonatkozásában – így a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv véleményre alapított perek esetében is – anyagi jogi határidők kerülnek megállapításra. Anyagi jogi határidőt számtalan jogszabály rögzít, tipikusan ilyen a közigazgatási határozat megtámadása elleni határidő. Ha például egy építési engedély elutasítását sérelmez az érdekelt, annak véglegessé válásától számított 30 napon belül benyújtható be kereset. Az anyagi jogi határidő alatt a jogirodalom azon határidőket érti, amelyek a keresetindí-

táshoz kapcsolódnak. Amennyiben egy keresetindítási határidő az ítélezési szünet alatt jár le – és ezen időpontig a kereset nem kerül benyújtásra –, azt a bíróság elmulasztottnak tekinti, és a keresetlevelet visszautasítja. A keresetindítási határidőket nem érinti az ítélezési szünet. A fenti példa mellett maradva a véglegessé vált elutasító építési engedélyt harminc napon belül nem támadják meg, úgy annak bírói felülvizsgálatára már nem kerülhet sor.

A rendkívüli ítélezési szünet

A Kormány által 2020. március 14. napján elrendelt rendkívüli ítélezési szünet fogalma tekintetében – jelen cikk íráskor – még komoly viták állnak fenn.

Értelmezésében segítséget nyújt nekünk a 37/2020 (III.17.) OBHE (Szerk: Országos Bírósági Hivatal Elnöke) határozat. A határozat kifejezetten jelzi, hogy azon eljárások vonatkozásában, ahol tárgyalást kellene tartani – eljárási cselekmény lefolytatása céljából –, a bírók dönthetnek az eljárás félbeszakadásáról. Az Új Pp. 199.§ (1) bekezdése alapján

„Az eljárás félbeszakad, ha

- a) valamelyik fél meghal vagy megszűnik, a jogutód perbelépéséig vagy perbevonásáig, kivéve, ha a jogviszony természete miatt a jogutódlás kizárt,*
- b) a per vitelére meghatalmazottal nem rendelkező fél elveszíti a cselekvőképességét, a törvényes képviselő bejelentéséig,*
- c) a fél törvényes képviselője meghal, és a törvényes képviselő által képviselt félnek a per vitelére nem volt meghatalmazottja, az új törvényes képviselő személyének bejelentéséig,*
- d) a fél törvényes képviselőjének a képviseleti jogosultsága anélkül szűnik meg, hogy az általa képviselt fél cselekvőképessé vált volna, és a törvényes képviselő által képviselt félnek a per vitelére nem volt meghatalmazottja, az új törvényes képviselő személyének bejelentéséig, vagy*
- e) a bíróság működését elháríthatatlan esemény akadályozza, az akadály megszűnéséig.”***

A kialakult járvány pontosan az e) pontban meghatározott külső elháríthatatlan eseménynek feleltethető meg.

A fenti határozat továbbá egyértelművé teszi, hogy a rendkívüli ítélezési szünet nem befolyásolja a folyamatban lévő végrehajtási eljárásokat, továbbá a TSZSZ-perben gyakran alkalmazott ideiglenes intézkedés elrendelését sem.

Következmények

A köznyelvben koronavírusként ismert járvány jelentős mértékben megfogja hosszabbítani a polgári peres eljárás igényérvényesítését. Várhatóan több hónapig a Kormány intézkedése nem kerül visszavonásra. Ez a körülmény nem segíti a jogos követelését érvényesíteni kívánó személyek vagyoni körülményeit, ugyanakkor elrendelésére – az állampolgárok egészségének védelme miatt – álláspontunk szerint teljes mértékben szükségszerű volt. Irodánk továbbra is azt javasolja, hogy igyekezzenek inkább megegyezéssel elrendezni a jogos követelésüket. ■

Dr. Rátkai Gábor